

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı: 17.657
Tarih: 17.03.2021

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 17/03/2022 11:03
Sayı: E-120.10-
0984623

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Kamuoyunda “5’li Çete” olarak adlandırılan sermaye gruplarının kamudan aldığı ihalelerin kamu yararı ilkesine ve mevzuata uygunluğunun araştırılması amacıyla Anayasa’nın 98’inci ve İçtüzüğü’nün 104’üncü ve 105’inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve talep ederim.

Erol Katırcıoğlu

İstanbul Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye’nin ekonomi politik tarihi, sermaye ile devlet arasındaki ilişkiselliğin özgünlükler taşıdığı bir süreçte işaret eder. Pek çok akademik çalışmada da ortaya konduğu gibi, Türkiye’de sermaye ile devlet arasında “Batı” merkezli kitabi okumaların aksine mutlak bir karşıtlık ilişkisi yoktur. Türkiye’de sermaye ile devlet, varoluşsal olarak iki karşıt güç odağı biçiminde konumlanmamıştır. Bir diğer deyişle biri diğerinin aleyhine var olup büyümemiştir. Aksine Türkiye’de özellikle büyük yerli sermaye, cumhuriyetin ilk yıllarında da görülebileceği üzere devlet eliyle ortaya çıkartılıp büyütülmüştür. Yeni rejim kurumsallaşırken kendi sermayesini de inşa etmiştir.

Devlet ile sermaye arasında birbirini besleyen bu çift taraflı simbiyotik ilişki, erken cumhuriyet döneminin ardından ithal ikameci dönem olarak adlandırılan sonraki süreçte de devam etmiştir. Bu dönemde özellikle kamu otoritesi, Kamu İktisadi Teşebbüsleri (KİT) üzerinden, yüksek gümrük duvarlarının cari olduğu bir ekonomi politik bağlamda, yerli sermayenin maliyetlerini üstlenerek sermayeye ucuz hammadde ve girdi sağlamıştır. Ardından, “liberal

ekonomi” iddiaları eşliğinde, dünyada gümrük duvarlarının aşağı çekilip sermayenin dünya yüzeyinde akışkanlık kazanması sürecinde bu kez “ihracat teşvikleri” gibi gerekçelerle kamu otoritesi yine sermayenin maliyetlerini toplumsallaştırarak üstlenmiştir. Her dönemde devlet ile sermaye arasındaki karşılıklı simbiyotik ilişki, farklı biçim ve gerekçelerle devam edegelmiştir.

3 Kasım 2002’de iktidara gelen AKP’nin yaklaşık 20 yıllık iktidar serüveninde de bu mekanizma değişmemiştir. AKP, yerleşik yerli sermaye gruplarıyla kendi siyasal iktidarı arasında bir karşıtlık ilişkisi kurmamıştır. Bilakis bu dönemde büyük sermaye gruplarına özellikle özelleştirmeler yoluyla ciddi anlamda kaynak ve sermaye aktarımı gerçekleştirilmiştir. Diğer yandan yine bu süreçte, yeni bir iktidar bloku olarak AKP, yerleşik bilindik yerli sermaye grupları ile devlet arasındaki tarihsel ilişki biçimini korurken, aynı zamanda kendi sermayesini yaratma yoluna da gitmiştir.

AKP’nin kendi iktidarını tahkim eden bu sermaye yaratım sürecinin temel mekanizması ise kamu ihaleleri olmuştur. AKP, özellikle Kamu Özel İşbirliği adı verilen devasa kamu ihaleleriyle kendisine yakın belirli sermaye gruplarına muazzam bir kaynak aktarımı yapmıştır. Geçiş garantili otoyol, köprü ve hasta garantili şehir hastaneleri başta olmak üzere pek çok devasa kamusal yatırım, oluşturulan kamu ihale düzeniyle özellikle belirli sermaye gruplarının muhteşem bir biçimde serpilip büyümesini sağlamıştır.

Kamuoyunda “5’li Çete” olarak da ifade edilen Cengiz Holding, Limak Holding, Kalyon Holding, Kolin Holding ve MNG Holding AKP dönemiyle birlikte neredeyse bütün büyük kamu ihalelerini almışlardır. Dünya Bankası’nın yayınlamış olduğu araştırma raporlarına göre de dünyada en fazla kamu ihalesi alan 10 şirketin 5’i bu beş holdingtir. Öyle ki “Beşli Çete”nin 2021 yılı sonu itibarıyla kamudan almış olduğu ihalelerin toplam tutarının yaklaşık 150 milyar dolar olduğu iddia edilmektedir.

Öte yandan 2002 tarihli 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu da AKP döneminde bugüne kadar yaklaşık 200 kez değiştirilmiştir. Bu kadar fazla sayıda değişiklik artık Türkiye’de “ihalelerin yasaya göre değil, yasaların ihalelere göre yapıldığını” ortaya koymaktadır. Dahası, kamu ihale düzeninde istisnai bir duruma işaret eden pazarlık usulü ihale yöntemi istisna olmaktan çıkarak özellikle bazı sermaye grupları için kural haline getirilmiş, yine davet usulü ihale ise kamusal kaynakların hükümete yakın şirketlere iş verilerek aktarılmasında kullanılan temel yöntemlerden biri haline gelmiştir.

Kamusal kaynakların ne şekilde toplandığı, harcadığı ve aktarıldığının denetiminin yapılmasında, halk adına TBMM de sorumluluk sahibidir. Dolayısıyla, kamuoyunda “5’li Çete” olarak adlandırılan sermaye gruplarının kamudan aldığı ihalelerin kamu yararı ilkesine ve mevzuata uygunluğunun araştırılması için TBMM sorumluluk almalı ve bunun için bir araştırma komisyonu kurulmalıdır.

1	FATMA KURTULAN	MERSİN	Stelma
2	ZÜLEYHA GÜLÜM	İSTANBUL	Y
3	MUSA PİROĞLU	İSTANBUL	Y
4	SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ	İZMİR	Kemalbay
5	DERSİM DAĞ	DİYARBAKIR	D. Dağ
6	MURAT SARISAÇ	VAN	M. Sarisaç
7	SAİT DEDE	HAKKARİ	S. Dede
8	BERDAN ÖZTÜRK	AĞRI	B. Öztürk
9	HİŞYAR ÖZSOY	DİYARBAKIR	H. Özsoy
10	EBRÜ GÜNAY	MARDİN	E. Günay
11	OYA ERSOY	İSTANBUL	O. Ersay
12	ŞEVİN COŞKUN	MUŞ	S. Coşkun
13	PERO DUNDAR	MARDİN	P. Dundar
14	DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR	AĞRI	D. Taşdemir
15	AYŞE ACAR BAŞARAN	BATMAN	A. Başaran
16	KEMAL BÜLBÜL	ANTALYA	K. Bulbul
17	FELEKNAS UCA	BATMAN	F. Uca
18	NECDET İPEKYÜZ	BATMAN	N. İpekyüz
19	NUSRETTİN MAÇIN	ŞANLIURFA	N. Maçın
20	İMAM TAŞÇIER	DİYARBAKIR	İ. Taşcier